

Gävle kommun
utbildning@gavle.se

2019-03-19
1 (22)
Dnr-2018:10637

Beslut

efter regelbunden kvalitetsgranskning vid
Andersbergsskolan i Gävle kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 § skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning på Andersbergsskolan avseende verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer. En kvalitetsgranskning ska belysa hur väl skolorna klarar sitt uppdrag att ge varje elev förutsättningar att nå de nationella målen. Målen och riktlinjerna framgår framför allt av den läroplan och de kursplaner eller motsvarande styrdokument som gäller för utbildningen.

Lösanvisning

Skolinspektionen bedömer skolans arbetssätt inom fyra områden. På varje område bedöms om skolan uppfyller framtagna kvalitetskriterier i hög utsträckning, i flera delar eller i låg utsträckning. Om en skola bedöms uppfylla kvalitetskriterierna i låg utsträckning eller i flera delar anger Skolinspektionen att utvecklingsarbeten behöver inledas och visar på vilka punkter. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs också av skolan. Om en skola bedöms uppfylla kriterierna i hög utsträckning begär inte Skolinspektionen motsvarande redovisning men lämnar framåtsyftande kommentarer.

Beslut:

Skolinspektionen bedömer att framtagna kvalitetskriterier uppfylls vid Andersbergsskolan i följande utsträckning:

Rektors ledarskap

Rektorn leder och styr i låg utsträckning skolans utveckling av undervisningen.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn utvecklar och förstärker sin ledning och organisation av det pedagogiska arbetet avseende kollegialt lärande.

Undervisning

Undervisningen främjar i flera delar elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn säkerställer att undervisningens innehåll och arbetssätt anpassas till aktuell elevgrupp så att alla elever, oavsett hur långt de kommit i sin kunskapsutveckling, stimuleras och utmanas.

Trygghet och studiero

Utbildningen präglas i flera delar av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn intensifierar det pågående trygghetsarbetet för att skapa en trygg lärmiljö för alla elever.

Bedömning och betygssättning

Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i bedömning och betyg ges i låg utsträckning.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn ger lärarna förutsättningar att kvalitetssäkra sina bedömningar och betyg samt leder och utvecklar arbetet för att identifiera och analysera eventuella avvikelser i lärares bedömning och betygsättning i syfte att säkerställa likvärdighet.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den 4 september 2019 redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena.

Redogörelsen skickas via e-post, till veronica.bjurulf@skolinspektionen.se, eller per post till, Skolinspektionen, [Box 23069, 104 35 Stockholm](#). Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr– 2018:10637) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömningar för respektive område.

Rektors ledarskap

Författningsstöd

1 kap. 5 §, 2 kap. 9-10 och 34 §§, 4 kap. 4-7 §§ skollagen
Förordningen (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr 11), 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, Skolans uppdrag, Varje skolas utveckling. 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.1 Normer och värden, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden, 2.8 Rektorns ansvar

Skolinspektionen bedömer följande: Rektorn leder och styr i låg utsträckning skolans utveckling av undervisningen.

Skälen till Skolinspektionens bedömning är att rektorn visserligen följer upp skolans resultat, men granskningen visar att det i viss mån saknas en analys för att förklara vad som ligger bakom resultaten och för att därigenom kunna vidta ändamålsenliga åtgärder. Det framgår vidare att rektorns ledning och styrning av ett strategiskt jämställdhetsarbete är begränsad. Granskningen visar också att det är biträdande rektorer som på uppdrag av rektorn leder och organiserar det pedagogiska arbetet vid Andersbergsskolan. Via de biträdande rektorerna ger rektorn lärarna förutsättningar att samverka i olika forum där olika pedagogiska frågor ingår, men det är inte tydligt att det kollegiala lärandet ger avtryck i undervisningen.

Rektorns analys av skolans resultat är inte tillräcklig

Granskningen visar att rektorn visserligen följer upp kunskapsresultat regelbundet, men att uppföljningen främst görs på individnivå och syftar till att identifiera åtgärder för att ge enskilda elever stöd i kunskapsutvecklingen. De underlag rektorn använder för sin uppföljning av kunskapsresultaten är skolans prognos enligt en tregradig skala, betyg och analyser som lärare och biträdande rektorer gör samt Sveriges kommuners och landstings "Öppna jämförelser". Av inkommen dokumentation och intervju med rektorn framkommer att eleverna i årskurs 6 följs upp i särskild ordning för att hjälpa enskilda individer. Det innebär att utifrån prognosen kunna rikta insatser för enskilda elever i årskurs 6 under vårterminen, inför att de ska börja på högstadiet. Av granskningen framkommer vidare att rektorn även gör viss uppföljning på en mer övergripande nivå med fokus på bland annat resultaten i de olika ämnena. Skillnader i resultat mellan pojkar och flickor följdes även upp i höstas på uppdrag av

förvaltningen. Enligt rektorn är det de biträdande rektorerna som tillsammans med lärare följer upp och analyserar elevernas kunskapsresultat. Rektorn uppger i intervju att hon följer upp skolans resultat avseende elevernas kunskaper, undervisningens kvalitet och värdegrundsarbetet i möten med skolans två biträdande rektorer. Rektorn beskriver att uppföljningen och analysen visade på bland annat svagheter inom undervisningen i svenska som andraspråk (sva). Rektorn säger att skolan inte når tillräckligt bra resultat i sva-undervisningen och därför behöver undervisningen i detta ämne utvecklas. Enligt den nationella statistiken ligger den genomsnittliga betygspoängen i sva i årskurs 6 på Andersbergsskolan i paritet med rikets genomsnittliga betygspoäng läsåret 2017/18.¹ Jämfört med de två föregående läsåren har dock den genomsnittliga betygspoängen i sva för årskurs 6 ökat.² Vidare ligger den genomsnittliga betygspoängen på det nationella provet i sva högre än rikets snitt i både årskurs 3 och 6 läsåret 2017/18.³

Granskningen visar att den analys som görs inte ger en tydlig förklaring till vad som ligger bakom elevernas kunskapsresultat och det saknas också en tydlig koppling mellan analys och valda utvecklingsområden. Av inkommen dokumentation och intervju med rektorn framkommer att ledningsteamet inom rektorsområdet har identifierat följande utvecklingsområden; digitalisering, språkutveckling, värdegrund, ledarskap i klassrummet, naturvetenskap och teknik samt planering, genomförande och bedömning. Trots att utvecklingsområdena gäller för innevarande läsår visar granskningen att dessa inte är förankrade hos lärarna. Av intervjuer med lärare framkommer att utvecklingsområdena inte är framtagna i samverkan med lärarna. Enligt några lärare hade konflikthantering och trygghet varit relevanta utvecklingsområden just för Andersbergsskolan. Lärarna uttrycker att de inte vet varför de olika utvecklingsområdena är valda, vilka effekter de förväntas ge eller hur de ska följas upp. Enligt rektorn ska arbetet med utvecklingsområdena följas upp genom förstelärarna och de utvecklingsgrupper som de leder.

¹ Genomsnittligt betygspoäng i svenska som andraspråk på Andersbergsskolan var 7,7 och i riket 7,8.

² Genomsnittligt betygspoäng i svenska som andraspråk var 7,7 läsåret 2017/18, 3,0 läsåret 2016/17 och 5,8 läsåret 2015/16.

³ Andersbergsskolan 9,3 och rikets snitt 8,7 i årskurs 6. För årskurs 3 se

<https://siris.skolverket.se/siris/lris.skolblad.submit?geo=1&psSkolkodGr=97375168>

Visserligen visar granskningen exempel på att rektorn genom biträdande rektorn och elevhälsan följer upp undervisningen. Samtidigt framkommer det att lärarna inte får kontinuerlig återkoppling på sin undervisning, vilket innebär att det finns en risk att de framgångsfaktorer och utvecklingsbehov som rektorn identifierar inte kan användas av lärarna för att utveckla sin undervisning. Rektorn uppger i intervju att hon följer upp undervisningen genom dialog med skolans två biträdande rektorer samt genom samtal med specialpedagoger och studie- och yrkesvägledare som arbetar övergripande i rektorsområdet. Rektorn besöker inte klassrum, men en biträdande rektor uppger att hon försöker göra lektionsobservationer. Även flera representanter i elevhälsan uppger att de genomför lektionsobservationer och även ger handledning åt lärarna. Dessa observationer genomförs på uppdrag utifrån bedömningar på elevhälsamöten eller utifrån önskemål från lärarna. För att förbättra undervisningen påbörjades ett arbete under våren 2018 med ledarskap i klassrummet. All personal har deltagit på föreläsningar och en konsult har genomfört lektionsobservationer hos alla lärare. Den biträdande rektorn uppger i intervju att hon har haft avstämning med konsulten flera gånger kring dennes lektionsobservationer. Hon har dock inte gett någon samlad återkoppling till lärarna av vad konsulten framfört till henne, utan arbetat enskilt med de lärare där konsulten sett behov av åtgärder. I en lärarintervju uttrycker de intervjuade lärarna att de varken fått gemensam eller individuell återkoppling av den biträdande rektorn.

Skolan saknar ett strategiskt jämställdhetsarbete

Granskningen visar att rektorn ger begränsad ledning och styrning kring frågor som rör skolans jämställdhetsarbete. Lärarna ger under intervju enstaka exempel på hur de arbetar med jämställdhetsfrågor i undervisningen. Däremot saknas ett strategiskt jämställdhetsarbete på skolan som syftar till att främja jämställdhet och till att motverka de könsmonster som framkommer i uppföljning av skolans kunskapsresultat. De exempel lärarna ger handlar främst om att eleverna placeras blandat, pojkar och flickor, i klassrummen och även arbetar i blandade grupper. Endast en lärare uttrycker att hen reflekterat över flickors och pojkars talutrymme och en annan lärare att hen anpassar lektionsinnehållet utifrån pojkars och flickors intressen, då dessa visat skilja sig åt i den aktuella klassen. Visserligen ger några lärare enstaka exempel på hur de gjort för att ge alla elever, oavsett kön, samma förutsättningar att lära. Rektorn uppger att de under hösten på uppdrag av förvaltningen gjorde en uppföljning av pojkars och flickors resultat. Samtidigt framkommer det i granskningen att rektorn inte genomför en systematisk uppföljning och analys av resultat utifrån kön i syfte att uppmärksamma eventuella könsmonster och vidta åtgärder för att utjämna dessa skillnader.

Eleverna ger i intervjuer uttryck för att pojkar och flickor behandlas rättvist, men kan bara ge exempel på ett skolämne där de berört jämställdhetsfrågor i. Rektorn har inte gjort någon uppföljning i syfte att ta reda på om jämställdhetsperspektivet tas till vara i undervisningen i olika ämnen eller om undervisningen bedrivs på ett sådant sätt att jämställdhet främjas. Av intervju med elevhälsan och rektorn framkommer att det pågår ett samarbete med socialtjänsten inom projektet "Agera tillsammans". Det är ett värdegrundsverktyg med konceptlektioner som innehåller jämställdhetsfrågor, men detta arbete är begränsat endast till årskurs 4-6 på skolan. Eftersom rektorn inte driver ett strategiskt jämställdhetsarbete på skolan för att motverka könsmonster och främja jämställdhet finns en risk att inte alla elever, oavsett kön, ges samma förutsättningar för att nå så långt som möjligt i sin utveckling.

Rektorn försäkrar inte att det sker ett lärande i kollegiet som ger avtryck i undervisningen

Granskningen visar att det är skolans två biträdande rektorer som på uppdrag av rektorn leder och organiserar det pedagogiska arbetet vid Andersbergsskolan. Via de biträdande rektorerna ger rektorn lärarna förutsättningar att samverka i olika forum kring pedagogiska utvecklingsfrågor, men det är inte tydligt att det kollegiala lärandet ger avtryck i undervisningen. Utifrån de utvecklingsområden som är beslutade för hela rektorsområdet finns det utvecklingsgrupper på skolan bestående av personalrepresentanter från olika arbetslag, som ses varannan vecka och leds av förstelärare. I en lärarintervju framkommer dock att lärarna varken känner till hur gruppernas arbete ska spridas i kollegiet eller följas upp. Då rektorn, enligt vad som framkommer i intervju med lärare, inte kommunicerat tydliga mål och förväntningar på vad det pågående utvecklingsarbetet ska leda till saknas det grundläggande förutsättningar för att det ska kunna ske ett lärande i kollegiet som ger avtryck i undervisningen. Utöver utvecklingsgrupperna finns det ett antal andra forum där lärarna regelbundet träffas i olika konstellationer; årskursvis, arbetslagsvis, stadievis och hela skolan tillsammans. I dessa forum samverkar lärarna bland annat kring planering eller kring gemensamma arbets- och förhållningssätt. I en lärarintervju framkommer att mycket av tiden på arbetsplatsträffarna, som leds av biträdande rektor, går åt till att alla ska veta vad som gäller på skolan, så att det blir en likvärdighet. Exempel som nämns är tillämpningen av konsekvenstrappan och skolans ordningsregler. Lärarna nämner även att de får en PM med medarbetarinformation i början på läsåret om vad som förväntas av lärarna. Utöver de samverkansforum som finns på skolan arrangeras även träffar för rektorsrådets alla förstelärare två gånger per termin samt bedömningskonferenser i rektorsområdet i de ämnen där nationella prov genomförs, det vill säga matematik, svenska/sva och engelska. Bedömningskonferenserna leds av utsedda lärare i området eller av biträdande rektorer. Trots att det finns en rad olika forum för lärarna att ses

uttrycker de avsaknad av kollegialt erfarenhetsutbyte kring ämnesspecifika frågor. Lärarna berättar att det är upp till dem själva om det kollegiala utbytet inom ämnen ska bli av. En lärare säger att de kollegiala utbytet sker i korridorerna. Lärarna uppger att de har tagit upp behovet av mer planerade kollegiala ämnesträffar med skolledningen.

Granskningen visar vidare att det sker viss introduktion av obehöriga lärare på skolan. Enligt elevhälsan finns ingen policy för detta, utan obehöriga lärare får en lärare som handledare. Handledarna får bistå den obehöriga läraren med material, planering, rättning av prov och bedömningar, vilket innebär att det läggs på mycket arbete på handledarna. Rektorn konstaterar att de behöver en tydligare rutin för att kunna kvalitetssäkra arbetet för obehöriga lärare på skolan.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn utvecklar och förstärker sin ledning och organisation av det pedagogiska arbetet avseende kollegialt lärande.

Granskningen visar att rektorn behöver utveckla och förstärka sin ledning och organisation av det pedagogiska arbetet avseende kollegialt lärande. Detta för att säkerställa att det sker ett lärande i kollegiet som ger avtryck i undervisningen. Enligt läroplanen har rektor ett ansvar för att personalen kontinuerligt ges möjligheter att dela med sig av sin kunskap och att lära av varandra för att utveckla utbildningen. Vid tiden för granskningen finns det flera olika forum för lärarnas samverkan på Andersbergsskolan. Trots detta upplever lärarna att det saknas organiserade former för ämnessamverkan. Skolinspektionen rekommenderar därför rektorn att se över skolans organisering avseende former för samverkan och kollegialt lärande. Förslagsvis kan detta arbete påbörjas genom att rektorn tillsammans med personalen gör en inventering av vilka behov av kollegialt samarbete och erfarenhetsutbyte som finns på skolan.

Rektorn behöver också ta ett tydligt ansvar för att sätta upp och kommunicera tydliga mål och förväntningar med fokus på elevers lärande så att detta uppdrag hamnar i fokus i lärarnas samarbete. För att det kollegiala samarbete som rektorn på Andersbergsskolan har initierat ska få effekt på elevers lärande bör detta inriktas mot specifika syften. Rektorn behöver tydliggöra vad som förväntas av lärarna inom ramen för deras samverkan och vilka effekter på elevers lärande som rektorn förväntar sig att det kollegiala utvecklingsarbetet ska leda till. Rektorn behöver därför följa upp det kollegiala lärandet för att säkerställa att det gör avtryck i undervisningen.

Undervisning

Författningsstöd

1 kap. 4 §, 3 kap. 3 och 5a §§, 4 kap. 9 § skollagen

5 kap. 2 § skolförordningen (2011:185)

Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden 5. Kursplaner med kunskapskrav

Skolinspektionen bedömer följande: Undervisningen främjar i flera delar elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden, men utvecklingsområden finns.

Skälen till Skolinspektionens bedömning är att undervisningen till stor del är varierad och strukturerad och att eleverna får ett aktivt lärarstöd. Granskningen visar också att eleverna får vara med och planera undervisningen och att de får reflektera över sitt eget lärande, både efter enstaka lektioner och efter större arbetsområden. Vidare visar granskningen dock att eleverna inte alltid ges möjlighet att arbeta utifrån sin egen kunskapsnivå.

Undervisningen är varierad, strukturerad och innehåller ett aktivt lärarstöd

Granskningen visar att undervisningen på Andersbergsskolan är varierad och att eleverna får ett aktivt lärarstöd. I intervju ger eleverna uttryck för att det förekommer variation i undervisningen, som består i att de får arbeta på olika sätt. Eleverna ger också uttryck för att det beror på vilken lärare de har om lektionerna är varierade. Under de lektioner som Skolinspektionen observerade förekommer en variation mellan olika arbetsuppgifter och mellan olika sätt att arbeta på, så som helklassgenomgångar, film, grupparbeten samt individuellt arbete. Flera av lektionerna har ett upplägg med en inledande gemensam genomgång, som sker i dialog med eleverna, och efterföljande individuellt arbete. Både observationer och intervjuer med elever visar att eleverna ges ett aktivt lärarstöd. Eleverna får både hjälp med att komma igång med sitt arbete och lärarna bidrar även till att eleverna bibehåller sitt engagemang under lektionerna. Detta tar sig bland annat uttryck genom att lärarna går runt och stödjer eleverna i skolarbetet och eleverna behöver inte vänta länge på lärarnas hjälp när de räcker upp handen. Lärarna ger eleverna individuell feedback och återkopplar även till eleverna som grupp. Vid flera av de observerade lektionerna är eleverna uppdelade i mindre grupper, som leds av olika yrkeskategorier som lärare, förskollärare, lärling, fritidspedagog, elevassistent, språkpraktikant, resursperson och lärarstudent. Eleverna ges därigenom bättre möjligheter att få stöd av en vuxen i sitt arbete.

Granskningen visar att eleverna får en strukturerad undervisning. Det pågår ett arbete med en gemensam lektionsstruktur på skolan, bestående av start och avslut, mål, syfte och repetition. Den biträdande rektorn säger att lärarna har fått information om att de ska arbeta utifrån den gemensamma lektionsstrukturen, men att alla lärare kanske inte har uppfattat det som ett uppdrag. En representant i elevhälsan berättar att specialpedagogerna har pratat med lärarna om vad de ska tänka på angående klassrumsmiljön, struktur på lektionerna eller bildstöd. Enligt elevhälsan är inte alla lärare där än och beskriver detta arbete som ett utvecklingsområde. I intervjuer uttrycker lärarna att de försöker ha ett mer gemensamt arbets- och förhållningssätt kring lektionerna på skolan och att de har jobbat med att strukturera sina lektioner med utgångspunkt i den överenskomna lektionsstrukturen. I intervju med elever framkommer att lärarna inleder lektioner med att repetera vad de har gjort under tidigare lektioner och att de har genomgångar, något som Skolinspektionen också ser under observationerna. Som avslutning på lektionerna uppger eleverna att lärarna sammanfattar lektionen och följer upp det eleverna har lärt sig. Flera elever säger också att det skiljer sig åt hur lärarna avslutar lektionerna. På de lektioner Skolinspektionen observerar är det några lärare som avslutar lektionen med att berömma eleverna för att de har arbetat bra, några lärare frågar vad eleverna tyckte om lektionen och flera lärare berättar vad som ska hända under nästa lektion i ämnet. Det finns också lärare som avslutar lektionen endast med att be eleverna plocka undan sina saker. I några av de klassrum där Skolinspektionen genomförde observationer sitter lappar på väggen med olika moment som undervisningen struktureras utifrån och som bland annat innehåller mål, återkoppling och utvärdering. I de flesta klassrum står dagens schema med bildstöd på tavlan och det finns också exempel på att lärare har skrivit lektionens mål på tavlan.

Eleverna görs delaktiga i undervisningen och i sitt eget lärande

Granskningen visar att eleverna har möjligheter att medverka i planeringen och utvärderingen av undervisningen och på så sätt ha inflytande över undervisningen. Lärarna på mellanstadiet säger i intervju att eleverna får vara med och påverka innehåll i undervisningen. En lärare säger att det sker inom givna ramar och en annan lärare att eleverna har stor frihet att påverka innehållet och att det görs utifrån elevernas olika behov. Lärarna på lågstadiet säger att eleverna skolas in i att påverka arbetssättet när de går i årskurs 1, genom att få prova olika arbetssätt som de sedan kan välja mellan i årskurs 2 och 3. Några av de elever Skolinspektionen intervjuar säger att de inte får vara med och planera undervisningen, medan andra elever säger att de får vara med och planera ibland och att det då kan handla om vilken dag de ska ha prov. Några elever säger att de också får bestämma vad de ska arbeta med när de är klara med en uppgift och att de på så vis får vara delaktiga i planering av lektioner.

Granskningen visar vidare att eleverna görs delaktiga i undervisningen och sitt eget lärande. Under lektionsobservationer noterar Skolinspektionen att undervisningen innehåller övningar och frågor där eleverna får möjlighet att reflektera utan ett givet svar. Elever blir också utmanade att försöka själva när de ber om hjälp. Granskningen visar också att eleverna får möjlighet att genomföra utvärderingar både av enskilda lektioner och efter större arbetsområden. Lärarna använder olika metoder för att utvärdera enskilda lektioner eller dagens arbete, till exempel exit tickets och tummen upp eller ned. Vissa elever säger att de aldrig får utvärdera, medan andra säger att de får göra det ibland och att de alltid får utvärdera lektionerna i vissa ämnen. Enligt rektorn behöver skolan arbeta mer med ett gemensamt förhållningssätt för att göra eleverna delaktiga i att utvärdera undervisningen, men säger att det görs både muntligt och skriftligt.

Undervisningen är delvis anpassad till elevernas kunskapsutveckling

Granskningen visar att undervisningens innehåll och arbetssätt delvis är anpassat till aktuell elevgrupp för att stimulera och utmana alla elever, oavsett hur långt eleverna har kommit i sin kunskapsutveckling. Eleverna ger uttryck för att de får den hjälp de behöver och en elev säger att om det är för enkelt så får eleverna arbeta med ett svårare avsnitt i läroboken. Det finns också exempel på elever som säger att de får leka och skriva sagor när de är klara med sina uppgifter. Om eleverna inte förstår säger en elev att lärarna uppmanar dem att be en kompis om hjälp. Lärarna beskriver att de använder olika strategier för att utmana alla elever. Som exempel nämns att lärarna erbjuder olika läroböcker efter elevers behov och ger elever olika uppgifter. Andra exempel är att skolans digitala plattform används för de elever som vill träna mer utanför lektionstid och att lärarna arbetar med modellen att elever som är klara först hjälper de andra eleverna. Av granskningen framkommer att eleverna visserligen får arbeta med uppgifter med olika svårighetsgrad, men också att elever som behöver extra stimulans främst erbjuds detta i form av svårare uppgifter som de själva får arbeta med än genom uppgifter där läraren stödjer genom att utmana elevens kunskapsutveckling. Exempelvis kan elever på lågstadiet få arbeta med mellanstadiets material, men en lärare säger att hen önskar att elever som behöver extra utmaningar kunde få undervisning av lärare på mellanstadiet en gång i veckan. Under Skolinspektionens observationer går vissa elever ifrån klassen för att få undervisning av speciallärare. Lärare ger uttryck för att, så som situationen ser ut nu på skolan får inte alla elever det stöd de behöver. Lärarna säger att de själva gör så gott de kan i klasserna, men det finns även önskemål om ett större speciallärarteam för att kunna arbeta mer proaktivt. Enligt inkommen dokumentation är det en relativt stor rörlighet av elevplaceringar i upptagningsområdet, vilket innebär att det tillkommer och slutar elever under hela läsåret. Lärarna arbetar med gruppstärkande aktiviteter och

gruppsammanhållning, så att nya elever snabbt kan bli en del av sin klass och tillgodogöra sig undervisningen. En lärare berättar att eleverna är vana vid att de ligger på olika nivåer eftersom det kommer nya elever med olika skol- och språkbakgrund. Eleverna är accepterande, de hjälper varandra och tycker inte att det är konstigt att inte alla elever kan samma saker.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn säkerställer att undervisningens innehåll och arbetssätt anpassas till aktuell elevgrupp så att alla elever, oavsett hur långt de kommit i sin kunskapsutveckling, stimuleras och utmanas.

Granskningen visar att skolans arbete med att anpassa undervisningen utifrån den enskilda elevens behov och förutsättningar kan utvecklas ytterligare. Även om det i granskningen framkommer flera exempel på att undervisningen genomförs så att den är anpassad efter olika individer och deras förutsättningar finns det ändå ett behov av att ytterligare utveckla undervisningen så att den stimulerar och utmanar alla elever, oavsett hur långt de har kommit i sin kunskapsutveckling.

Av skollagen framgår att alla barn och elever ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål.⁴ Skolan behöver uppmuntra elever och främja elevernas motivation genom att låta dem arbeta med ett innehåll på en lämplig nivå så att eleverna ges möjlighet att nå längre i sitt lärande.⁵ Skolinspektionens granskning av stöd och stimulans i klassrummet lyfter fram vikten av att elever bli utmanade och stimulerade utifrån sina egna behov. Elever som inte blir det riskerar att bli omotiverade och uttråkade.⁶ Skolinspektionen rekommenderar därför att lärarna med ledning av rektorn utvecklar undervisningen så att den blir stimulerande och utvecklande för alla elever i alla

⁴ 1 kap. 4 § skollagen (2010:800).

⁵ Skolverket (2012b) Högrepresterande elever, höga prestationer och undervisningen, Rapport 379, Stockholm: Fritzes, s. 51, 54f.

⁶ Skolinspektionen (2014) *Stöd och stimulans i klassrummet – rätten att utvecklas så långt som möjligt*, Rapport 2014:2, Stockholm: Skolinspektionen.

ämnen. Förslagsvis kan arbetet inledas med en inventering av vilka former för utmanande undervisning och uppgifter som en del lärare redan arbetar med. I utvecklingsarbetet bör lärarna överväga att utveckla uppgifter som kan fördjupas och genomföras utan att det finns ett "tak". Ett annat sätt att utmana eleverna är att erbjuda en större variation av uppgifter att välja mellan. I detta ingår att låta eleverna röra sig in och ut ur inlärnings- och övningszonen, något som lyfts i Skolinspektionens tematiska analys av utmaningar i undervisningen, med hänvisning till utbildningsvetenskaplig forskning. I inlärningszonen får eleven ta del av innehåll som är mer krävande än tidigare för att utveckla nya färdigheter och i övningszonen får eleven möjlighet att öva sig i de nya färdigheterna.⁷ Det centrala är att eleverna utmanas på en nivå strax ovanför sin nuvarande förmåga för att lärande ska äga rum. Det är av betydelse att extra uppgifter för elever som snabbt blir klara är av fördjupande karaktär, snarare än upprepande. Det är också av vikt att eleverna som behöver utmanas ytterligare får ett aktivt och tydligt stöd av lärare och inte lämnas själva med sina uppgifter.

Trygghet och studiero

Författningsstöd

3 kap. 3 §, 5 kap. 3 och 5 §, 6 kap. 6-7 §§ skollagen

Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Grundläggande värden, Förståelse och medmänsklighet, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande

Skolinspektionen bedömer följande: Utbildningen präglas i flera delar av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete, men utvecklingsområden finns.

Skälen till Skolinspektionens bedömning är att granskningen visar att det ofta råder studiero på lektionerna men att det saknas ett gemensamt förhållningssätt för att skapa studiero i undervisningen. Granskningen visar också att ett arbete pågår på skolan för att tillförsäkra eleverna trygghet och vid behov vidta åtgärder för att förbättra elevernas trygghet, men att detta arbete inte är tillräckligt.

⁷ Skolinspektionen (2016a) *Utmaningar i undervisningen: Många elever behöver mer stimulans och utmaningar*, Tematisk analys, Stockholm: Skolinspektionen, s 6.

Det saknas ett gemensamt förhållningssätt på skolan för att skapa studiero

Granskningen visar att lärarna arbetar så att studiero oftast råder på lektionerna men att det saknas ett gemensamt förhållningssätt på skolan för att skapa och upprätthålla studiero. Av inkommen dokumentation framgår att skolan inte är tillfreds med skolans arbete med trygghet och studiero utifrån resultat på genomförd enkät. Rektorn säger under intervju att resultaten för studiero inte är alarmerande och att det ser ut att vara studiero på lektionerna. Skolinspektionen har tagit del av resultaten på den enkät som genomfördes under våren 2018 som visar att 16,3 procent av eleverna på mellanstadiet på Andersbergsskolan svarar att det stämmer dåligt eller inte alls på påståendet att det har varit lugnt på de flesta lektionerna och de har fått arbetsro. Lärarna säger att det har blivit bättre studiero på skolan jämfört med hur det har varit tidigare. Lärarna uppger att de överlag upplever att det råder studiero på skolan, vilket även eleverna ger uttryck för. Däremot kan inte lärarna under intervju ge något exempel på hur skolledningen tar sitt ansvar för arbetet med studiero och säger att det saknas en gemensam syn på skolan kring detta arbete. Lärarna beskriver att de för att upprätthålla studiero på lektionerna arbetar med strukturerad start på lektionerna och ordning i matsalen. En lärare säger också att de ibland får bryta lektioner och göra en annan aktivitet. Eleverna ger andra exempel på vad lärarna gör för att upprätthålla studiero. De säger bland annat att lärarna säger till eleverna, talar om konsekvenstrappan och gör olika tecken. Under de observerade lektionerna använder lärarna bland annat olika tecken för att visa att eleverna ska vara tysta eller sitta ned och elever blir ledde till sin plats av lärare.

Arbetet med att skapa trygghet på skolan är inte tillräckligt

Granskningen visar att skolan har ett arbete för att följa upp elevernas upplevelse av trygghet. Varje termin kartlägger skolan elevernas upplevelse av trygghet, analyserar resultaten från kartläggningen och vidtar åtgärder utifrån analysen. Frågor om trygghet diskuteras även fortlöpande i arbetslag, trygghetsteamet⁸ och i elevhälsan. Exempel på insatser som har genomförts är utökade rastaktiviteter genom samarbete med fritidsklubben och ökad vuxennärvaro i kapprum och på raster. En översyn har

⁸ Trygghetsteamets huvuduppgift, enligt skolans plan mot diskriminering och kränkande behandling, är att arbeta med att fastställa, förankra, utveckla och förbättra rutiner i skolans trygghetsarbete. Teamet arbetar även med akuta insatser, t ex vid mobbningsfall, och ska vara stöd till kollegor i det främjande och förebyggande arbetet.

också gjorts för att placera vuxna på strategiska platser i utemiljön. I en lärarintervju framkommer att eleverna främst upplever rasterna som otrygga. En åtgärd som vidtagits utifrån detta är att rastaktiviteter har påbörjats som försök på mellanstadiet under den vecka granskningen genomförs. På lågstadiet har rastaktiviteter genomförts under två år, enligt lärarna. Lärarna nämner vidare att elevernas språkbruk på fotbollsplanen inte har varit bra och att det därför alltid är en rastvärd där.

Granskningen visar dock att arbetet som skolan har genomfört för att skapa trygghet på skolan inte är tillräckligt. I den enkätundersökning som skolan genomförde våren 2018 svarade 12,4 procent av eleverna på mellanstadiet att de sett någon elev bli utsatt ett par gånger i veckan, exempelvis blivit retad, utstött, hotad eller slagen. 13,5 procent svarade att de sett det hända någon nästan varje dag. I samma enkät svarar 84,1 procent av eleverna att de vet vem de kan prata med på skolan om de eller någon annan blir utsatt av andra elever. Endast 37,9 procent av eleverna på mellanstadiet anser att skolan är bra på att förhindra att elever blir utsatta. Av intervju med elevhälsan framkommer att de har framfört önskemål om införandet av rastvaktsteam på skolan, då de ser goda resultat av det på andra skolor. Enligt elevhälsan skulle införandet av rastvaktsteam bidra till att minska konflikterna efter raster. Som situationen ser ut nu ska lärarna både vara rastvakter och vara beredda att ta emot eleverna när lektionerna börjar. Den biträdande rektorn säger i intervjun att det pågår en översyn vad gäller förstärkning av rastorganisationen och att erbjuda ytterligare rastaktiviteter. Hon säger att rastvaktsteam kräver resurser, vilket rektorn konstaterar är en skolledarfråga. Eleverna uttrycker i intervju att det är bråk både på raster och inne i klassrummen och att det blir färre bråk när det anordnas rastaktiviteter. En elev säger att det skulle behövas fler vuxna ute på rasterna för att det ska bli tryggt för alla elever och en annan elev säger att de vuxna behöver gå runt överallt på skolgården. Eleverna uttrycker även i intervju att det finns elever som inte är snälla mot andra elever på skolan. Enligt inkommen dokumentation har de fysiska inslagen i konflikter på skolan minskat, men skolan har ett fortsatt behov av arbete kring språkbruk och normer.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn intensifierar det pågående trygghetsarbetet för att skapa en trygg lärmiljö för alla elever.

Skolinspektionens granskning visar att Andersbergsskolan behöver utveckla arbetet med att skapa en trygg lärandemiljö så att eleverna har goda förutsättningar att inhämta och utveckla nödvändiga kunskaper och värden. Även om granskningen visar att skolan kartlägger elevernas upplevelse av trygghet, analyserar resultaten från kartläggningen och vidtar åtgärder utifrån analysen, framkommer ändå ett behov av att utveckla det förebyggande arbetet. Skolan själv har konstaterat behov av ett fortsatt arbete kring språkbruk och normer och bör intensifiera sitt arbete med att hitta relevanta insatser för att säkerställa en tryggare miljö för eleverna i skolan. Detta är särskilt angeläget mot bakgrund av skolans enkätresultat avseende elevernas trygghet.

Av skollagen framgår att utbildningen ska utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet.⁹ Trygghet i skolan är inte bara ett mål i sig, utan också en förutsättning för att eleverna ska inhämta och utveckla nödvändiga kunskaper och värden.¹⁰ På Andersbergsskolan pågår ett arbete för att tillförsäkra eleverna trygghet, men detta arbete är inte tillräckligt ändamålsenligt. Ett led i ett framgångsrikt förebyggande arbete är enligt Skolinspektionen att i större utsträckning låta eleverna uttrycka deras syn på vad som ligger bakom resultaten från kartläggningarna. En djupare förståelse av hur eleverna upplever tryggheten ger personalen och rektorn bättre underlag för att fatta beslut om förebyggande åtgärder. Att elevhälsans kompetenser används som resurs och stöd i det förebyggande och främjande arbetet är också väsentligt.¹¹

Bedömning och betygssättning

Författningsstöd 1 kap. 9 §, 3 kap. 14 §, 10 kap. 20 a § skollagen 9 kap. 20 och 22 b §§ skolförordningen Lgr 11, 2.2 Kunskaper, 2.7 Bedömning och betyg

Skolinspektionen bedömer följande: Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i bedömning och betyg ges i låg utsträckning.

⁹ 5 kap. 3§ skollagen (2010:800).

¹⁰ Prop. 2009/10:165, *Den nya skollagen – för kunskap, valfrihet och trygghet*, s 319.

¹¹ Prop. 2009/10:165, *Den nya skollagen – för kunskap, valfrihet och trygghet*, s.276

Skälen till Skolinspektionens bedömning är att rektorn följer upp elevernas kunskapsresultat varje läsår, men att analysen av eventuella avvikelser i omdömen och betyg inte fokuserar på att undersöka vad dessa kan bero på samt om de är motiverade eller inte. Granskningen visar också att lärarna inte ges tillräckliga förutsättningar för att samverka med varandra när de gör sina bedömningar och sätter betyg, i syfte att verka för likvärdighet.

Rektorns analys av avvikelser i lärarnas arbete med omdömen och betyg är begränsad

Granskningen visar att rektorn inte i tillräcklig omfattning följer upp och analyserar eventuella avvikelser och skillnader i lärarnas omdömen och betyg. Visserligen uppger rektorn att skillnader i betygssättning och bedömningar analyseras på skolan och att hon sedan fångar upp det som kan sticka ut i olika klasser och ämnen. Den biträdande rektorn uppger att hon analyserar lärarnas analyser som sedan rapporteras till rektorn. Rektorn säger att de ställer frågor om varför betygssättningen och bedömningen ser ut som den gör, men skulle önska en djupare analys och säger att det är ett utvecklingsområde. Rektorn konstaterar att det ofta blir en ytlig analys. Lärarna framhåller att det finns avvikelser i bedömningarna och en lärare uttrycker att det vore konstigt annars, eftersom lärarna inte arbetar tillsammans. Det framkommer också i en lärarintervju att det vore bra med gemensamma bedömningsmatriser mot bakgrund av att det är stor skillnad i bedömningserfarenhet inom kollegiet, då någon lärare arbetat i tre år och någon annan i drygt 20 år.

Rektorn ger lärarna vissa förutsättningar för att kunna samverka med varandra vid bedömning och betygssättning

Granskningen visar att de förutsättningar som rektorn ger lärarna för att kunna samverka i kvalitetssäkringen av sina omdömen och betyg inte är tillräckliga. Lärarna uppger att de brukar vara två eller tre lärare som rättar de nationella proven tillsammans. De får även möjlighet att träffa andra lärare från rektorsområdet för att få en likvärdighet i bedömningen av de nationella proven. Lärarna förklarar att de gemensamma träffarna i rektorsområdet är till för att det inte ska uppstå lokala bedömningskulturer. Flera lärare berättar att de har utbyten med andra kollegor, men att det sker på eget initiativ och inte organiserat av skolledningen. De uttrycker ett behov av mer ämnesvisa erfarenhetsutbyten. Bedömningsfrågor diskuteras inte med skolledningen i strukturerad och regelbunden form, säger lärarna. Rektorn uppger att hon säkerställer likvärdiga bedömningar genom bedömningskonferenserna i rektorsområdet när det gäller svenska, matematik och engelska och de årskursvisa konferenserna på skolan när det gäller övriga ämnen. Hon säger samtidigt att de behöver stärka sina analyser och spetsa till frågeställningarna kring

bedömningsarbetet, använda förstelärarna mer i det arbetet och använda Skolverkets bedömningsstöd.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn ger lärarna förutsättningar att kvalitetssäkra sina bedömningar och betyg samt leder och utvecklar arbetet för att identifiera och analysera eventuella avvikelser i lärares bedömning och betygssättning i syfte att säkerställa likvärdighet.

Skolinspektionens granskning visar att rektorn behöver ge lärarna förutsättningar att samverka med varandra när de gör sina bedömningar och sätter betyg, i syfte att verka för likvärdighet. Visserligen har rektorn gett lärarna förutsättningar att tillsammans med andra lärare arbeta med att få likvärdighet i bedömningen av de nationella proven, men det är inte tillräckligt för att lärarna regelbundet ska kunna samverka med varandra när de gör sina bedömningar av elevernas måluppfyllelse i alla ämnen och årskurser. Vidare visar granskningen att rektorns analys av eventuella avvikelser i lärarnas bedömning och betygssättning är begränsad.

Enligt skollagen ska rektorn se till att betyg sätts i enlighet med skollagen och andra författningar samt att eleverna ska informeras om de grunder som tillämpas vid betygssättningen.¹² Av Skolverkets allmänna råd för betyg och betygssättning framgår att rektorn har en betydelsefull roll för att underlätta lärares arbete med rättvisande och likvärdiga betyg. Det innebär att se till att lärare får tid och möjlighet att tillsammans med kollegor diskutera hur de allsidigt kan utvärdera elevernas kunskaper vid betygssättningen, hur de kan utforma ändamålsenliga bedömningssituationer och hur de kan bedöma olika elevprestationer. Det kan även innebära att på skolenheten enas om former för dokumentation.¹³ Mot den bakgrunden anser Skolinspektionen att lärarna på Andersbergsskolan behöver ges bättre förutsättningar för att systematiskt och kontinuerligt arbeta med att kvalitetssäkra sina bedömningar. Förutom att fortsätta arbetet med att samrätta och bedöma nationella prov kan detta även utvidgas till sambedömning av andra prov och elevarbeten, som med fördel kan vara

¹² 3 kap. 14-15 §§ skollagen (2010:80).

¹³ Skolverket (2018). *Betyg och betygssättning*, Skolverkets allmänna råd, Stockholm: Skolverkets publikationsservice, ss. 22-23.

avidentifierade. Det väsentliga är att lärarna använder flera olika metoder i syfte för att verka för likvärdighet i sin bedömning och betygssättning samt att de tar hjälp av andra lärare, både inom och mellan skolor. Enligt de allmänna råden för betyg och betygssättning är det viktigt att skolenheten har rutiner för att analysera betyg och nationella provbetyg ur olika perspektiv för att säkerställa att betygen är så rättvisande och likvärdiga som möjligt, och att de nationella proven särskilt beaktas. Hos rektorn ligger det ansvar att undersöka om det finns omotiverade avvikelser i betygen inom skolenheten och vid behov besluta om åtgärder för att komma till rätta med dem.¹⁴ Rektorn på Andersbergsskolan behöver inleda ett utvecklingsarbete för att på ett ändamålsenligt sätt kunna identifiera och analysera eventuella avvikelser i bedömningen och betygssättningen, och på så vis söka orsaker till dem. I de fall analysen visar att avvikelserna är omotiverade, det vill säga att de exempelvis beror på att lärarna haft olika tolkningar av styrdokumentet eller att de bedömt och vägt samman elevprestationer på olika sätt, behöver rektorn sätta in relevanta förbättringsåtgärder. I detta arbete bör nationella prov särskilt beaktas då dessa ger rektorn och lärarna möjlighet att säkerställa att lärarnas bedömningar är likvärdiga med rikets.

På Skolinspektionens vägnar

X Anna Möller

Beslutsfattare
Signerat av: Anna Möller

X Veronica Bjurulf

Föredragande
Signerat av: Veronica Bjurulf

I handläggningen av ärendet har även utredare Kjell Gyllenswärd och utredare Renata Grelak medverkat.

¹⁴ Skolverket (2018) *Betyg och betygssättning*, Skolverkets allmänna råd, Stockholm: Skolinspektionen., s. 42f

Bilaga 1: Underlag för bedömning regelbunden kvalitetsgranskning

Vid granskningsbesöket inhämtas information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Värderingarna i detta beslut grundar sig på:

- 11 lektionsobservationer
- 2 gruppintervjuer med elever
- 2 gruppintervjuer med lärare
- En gruppintervju med skolans elevhälsa
- En intervju med rektor.
- Dokumentstudier. Dels de dokument som begärts in från huvudmannen och skolan samt den officiella statistik som finns att tillgå om den aktuella skolan.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens protokoll från besöket för faktakontroll.

Som underlag för bedömningarna har Skolinspektionens utredare använt sig av bedömningsunderlag, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet. Bedömningsunderlagen beskriver de områden som utredarna ska värdera vid besök på skolenheter. Bedömningsunderlagen är uppdelade i bedömningsområden. Respektive bedömningsområde är sedan nedbrutet till ett antal indikatorer. Dessa indikatorer beskriver mer i detalj vad som ska utredas, för att identifiera var skolans styrkor respektive förbättringsområden finns.

Bedömningsområden

Inom respektive område granskas följande delar:

Bedömningsområde 1: I vilken utsträckning leder rektorns lärarnas utveckling av undervisningen och verkar för elevernas lika rätt till en god utbildning oavsett könstillhörighet? Inom detta område granskas hur rektor arbetar med uppföljning och analys, hur skolans arbete med jämställdhet bedrivs, samt hur rektorn leder och organiserar skolans arbete.

Bedömningsområde 2: I vilken utsträckning får eleverna en undervisning som främjar deras möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden? I detta område granskas om undervisningen är målfokuserad, varierad och innehåller aktivt lärarstöd, om eleverna stimuleras och utmanas i undervisningen utifrån sina behov och förutsättningar, samt om eleverna görs delaktiga i undervisningen och i sitt eget lärande.

Bedömningsområde 3: I vilken utsträckning präglas utbildningen av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete? I detta område granskas hur skolan arbetar för att skapa en lugn och trygg miljö där det råder studiero.

Bedömningsområde 4: I vilken utsträckning ges lärarna förutsättningar att säkerställa likvärdighet vid bedömning och betygssättning? I detta område granskas hur skolan arbetar med diskussion, analys och kvalitetssäkring i arbetet med omdömen och betyg.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida:
www.skolinspektionen.se

Bilaga 2: Bakgrundsuppgifter om verksamheten

Skolinspektionen besökte skolenheten den 20 februari 2019 och den 21 februari 2019. Besöket genomfördes av Veronica Bjurulf och Kjell Gyllenswärd.

Andersbergsskolan är en kommunal grundskola belägen i Gävle kommun. Verksamheten omfattar förskoleklass, grundskola årskurserna 1-6 samt fritidshem. Vid tiden för granskningsbesöket går 264 elever på grundskolan fördelade på 15 klasser. Skolans rektor ansvarar för fem grundskolor i Solängens rektorsområde. På Andersbergsskolan finns två biträdande rektorer som utgör skolledningen på plats på skolan, en som ansvarar för lågstadiet och en som ansvarar för mellanstadiet.